

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De President van de Algemene Rekenkamer
De heer drs. Arno P. Visser
Postbus 20015
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum

Betreft Bestuurlijke reactie op het concept-rapport Bosbeheer in beeld

Ons kenmerk
DGNV / 22543845

Geachte heer Visser,

Ik dank u hartelijk voor uw rapport over het onderzoek naar Staatsbosbeheer en de landelijke Bossenstrategie en de daarin opgenomen aanbevelingen. Met deze brief reageer ik op de aanbevelingen die u doet.

Duurzaam Bosbeheer door SBB en toezicht Rijk en provincies

Staatsbosbeheer heeft als zelfstandige overheidsorganisatie, ressorterend onder het Rijk, een aantal wettelijke taken. Deze vallen ruwweg in de categorieën beschermen, beleven en benutten. In het bos zijn zij alle drie aanwezig, via bevorderen en beschermen van de biodiversiteit, het openstellen van gebieden voor recreanten en het benutten van hout als duurzaam materiaal. Duurzaam bosbeheer richt zich met name op het in stand houden van het bos op de lange termijn. Vooral het oogstniveau (percentage van de jaarlijkse bijgroei dat geoogst wordt) is daarin van belang. Voorts kunnen er nog specifiekere eisen aan worden gesteld, zoals de ruimte die men laat voor natuurlijke processen of de mogelijkheid om in de toekomst nog andere keuzes te maken in het beheer. De Rekenkamer komt tot de, in mijn ogen terechte, conclusie dat Staatsbosbeheer zijn beheer van het bos op een duurzame wijze uitvoert, met oog voor de vele maatschappelijke belangen die het bos dient, nu en in de toekomst. Dat beheer is in lijn met de wettelijke taak van Staatsbosbeheer, die onder andere stelt dat de organisatie de aan hem toevertrouwde terreinen duurzaam in stand moet houden en dat moet doen in lijn met mijn beleid.

In het rapport wordt stilgestaan bij een onvoldoende mate van inzicht bij provincies en LNV op het gebied van het gevoerde beheer. De uitvoering van het natuurbeleid is in 2013 gedecentraliseerd. Provincies stellen sindsdien doelen in hun Natuurbeheerplan en sturen middels subsidies op het behalen van die (instandhoudings)doelen door terreinbeherende organisaties (TBOs). In dat kader vragen zij dan ook informatie op bij Staatsbosbeheer, die zij ook ontvangen. Staatsbosbeheer hoeft echter niet verder te gaan in zijn actieve informatievoorziening aan de provincies dan waar hij zich in subsidieovereenkomsten toe vastlegt. Er bestaat, voor zover ik weet, geen ontevredenheid bij provincies over de informatievoorziening vanuit Staatsbosbeheer.

Voor de duurzame instandhouding of ontwikkeling van de terreinen geldt dat zowel het Rijk, als eigenaar, als de provincies een belang hebben. Aangezien de provincies in het algemeen hiervoor de middelen verstrekken en gedetailleerdere afspraken maken (primair via de SNL-subsidies), wordt de rol van de eigenaar, i.c. het Rijk, meer overkoepelend vorm gegeven. Voor het bosbeheer in het bijzonder geldt dat voornamelijk naar oogstpercentages wordt gekeken en naar de ontwikkeling van belangrijke elementen in de Nederlandse Bosinventarisatie. Ook vindt er vierjaarlijks een wettelijke evaluatie plaats naar het doelmatig en doeltreffend functioneren van Staatsbosbeheer en waarbij ook wordt gekeken naar de uitvoering van zijn wettelijke taken. Bij signalen dat er mogelijk anderszins geen sprake zou zijn van duurzaam bosbeheer, worden door mij aanvullende gegevens opgevraagd. In de praktijk blijken deze signalen de laatste jaren betrekking te hebben op omvorming van bos naar andere typen natuur, een activiteit die Staatsbosbeheer in opdracht van de provincies naar tevredenheid uitvoert en niet onder de noemer 'bosbeheer' valt. Toch kan ik mij vinden in de suggestie om met Staatsbosbeheer nadere afspraken te maken over het periodiek leveren van informatie over de uitvoering van de wettelijke taken. Dit betreft dan niet zozeer het bosbeheer als wel de ontwikkeling en functievervulling van de bossen bij Staatsbosbeheer. Het aanreiken van meer informatie op organisatieniveau maakt verdere doorontwikkeling van de relatie beleid – uitvoering mogelijk. In recente jaren is hier al over gesproken, maar blijkt dit nog lastig voor alle taken eenduidig vorm te geven. Hier zal ik, in samenwerking met Staatsbosbeheer, verder werk van maken, in lijn met de aanbeveling uit het rapport. Dit onderwerp zal ook aan bod komen tijdens de vierjaarlijkse wettelijke evaluatie die momenteel wordt uitgevoerd.

De Rekenkamer stelt dat er binnen de bestaande regelgeving geen garanties zijn voor duurzaam bosbeheer. De wet kent een herplantplicht én bescherming van de aanwezige flora en fauna. De herplantplicht is een vangnet om te voorkomen dat bossen verdwijnen uit Nederland. Op deze verplichting dient goed toezicht te worden gehouden. Signalen dat dit (buiten de gebieden van Staatsbosbeheer) nu niet altijd het geval is, neem ik dan ook serieus. Hoe een boscijveraar binnen de grenzen van de wet zijn of haar bos beheert, is echter aan de eigenaar. Wel is van belang om vast te stellen dat het ondanks de afwezigheid van die garantie, blijkens de dit jaar uitgebrachte Nederlandse Bosinventarisatie, wel degelijk positief gesteld is met veel aspecten die onder duurzaam bosbeheer vallen. Ook dienen beheerders, wanneer zij SNL-subsidie ontvangen (hetgeen geldt voor 83% van de bossen), een beheerplan voor hun bos te hebben, waarin behoud van de (natuur)waarden een belangrijke eis is. Achterblijvende verjonging kan als actieve beheer keuze worden ingezet om het bos ouder te laten worden en voor meer natuurlijke dynamiek te zorgen. Met Staatsbosbeheer zal ik het gesprek aangaan of er mogelijkheden zijn waarmee duurzaam bosbeheer verder gegarandeerd zou kunnen worden, conform de aanbeveling uit het rapport.

Uitvoering Bossenstrategie

In het rapport wordt ook gekeken naar een tweetal deelaspecten van de Bossenstrategie en de rol die Staatsbosbeheer bij de realisatie van de strategie speelt. De Rekenkamer stelt terecht dat bij de totstandkoming van de strategie,

nog niet alle doelen gekoppeld waren aan concrete budgetten. Voor de 15.000 hectare nieuw bos waarvan is afgesproken dat deze binnen de kaders van het Natuurpact worden aangelegd, was dit wel het geval, evenals voor de 3.400 hectare bos die als bovenwettelijke compensatie geldt, waarbij middelen zijn gereserveerd in het Programma Natuur. Voor de overige 19.000 hectare nieuw bos uit de strategie geldt dat deze wordt opgenomen als doelstelling van het Nationaal Programma landelijk gebied (NPLG). Daarmee is het mogelijk voor provincies om in hun gebiedsplannen ook deze laatste categorie in te vullen. Daarbij is wel van belang dat er slimme combinaties worden gemaakt, onder meer met de VHR doelstellingen (Natura 2000), de klimaatdoelstellingen (Klimaatakkoord; werkgroep Bomen, Bos en Natuur), maar ook met opgaven rondom waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water). Op basis van de voortrekkersrol die Staatsbosbeheer speelt bij de realisatie van de Bossenstrategie en de resultaten die de organisatie tot nu toe heeft geboekt, deel ik het positieve beeld van de Rekenkamer dat het waarschijnlijk is dat Staatsbosbeheer haar ambitie van 5.000 hectare in 2030 zal behalen.

De Rekenkamer stelt terecht dat de in de Bossenstrategie gestelde ambitie om meer en hoogwaardiger hout te produceren moeilijk te bereiken is. De Bossenstrategie stelt dat de kwantitatieve kant van deze doelstelling afhankelijk is van de extra groei van het bos. De totale bijgroei moet toenemen doordat er enerzijds meer bos en houtige elementen bij komen en anderzijds doordat via revitalisering het bestaande bos harder zou moeten groeien. Ik ben daarbij voornemens om de Wageningen University & Research (WUR) een doorrekening te laten uitvoeren van het effect van bosherstel en -uitbreiding op de beschikbaarheid van hout in Nederland. Hiermee geef ik invulling aan het rapport van de Rekenkamer.

In haar twee aanbevelingen op het gebied van de Bossenstrategie stelt de Rekenkamer dat LNV in samenwerking met de provincies en TBO's moet werken aan afspraken over concrete bijdragen aan realisatie van de ambities in de Bossenstrategie en een monitoringssystematiek. De afgelopen twee jaar heeft mijn ministerie in samenwerking met de provincies gewerkt aan een monitoringssystematiek waarmee de voortgang van de Bossenstrategie kan worden bijgehouden en waar nodig vervolgens kan worden bijgestuurd. Op het moment van schrijven van deze rapportage was die monitoringssystematiek nog niet volledig ontwikkeld. Het is mijn bedoeling dat vanaf 2023 aan een monitoringssystematiek voor de landelijke doelen invulling wordt gegeven. Dit sluit aan bij de aanbeveling uit het rapport. De tweede aanbeveling, het maken van afspraken met provincies en TBO's over hun concrete bijdrage aan het bereiken van de landelijke doelstellingen, zal via het NPLG trapsgewijs worden georganiseerd.

Christianne van der Wal-Zeggelink
Minister voor Natuur en Stikstof